

Renee Alsarraf

ELÄMÄN OPPITUNTEJA

KOIRILTA JA IHMISILTÄ

Renee Alsarraf

**ELÄMÄN
OPPITUNTEJA
KOIRILTA JA IHMISILTÄ**

Suomentanut Tapani Kilpeläinen

BAZAR

Bazar Kustannus

Alkuteos: *Sit, Stay, Heal – What Dogs Can Teach Us About Living Well*

Copyright © Renee Alsarraf 2022

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-885-7

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

Minulle on valjennut, että kun on syvästi ahdistunut, koiran hiljaiselta, omistautuneelta seuralta saa jotakin sellaista, mitä ei voi saada mistään muualta.

– DORIS DAY

Arvet ovat kauniita, kun näemme ne loistavina muistutuksina siitä, että selvisimme urheasti.

– LYSA TERKEURST

*Kaikille niille, joilla on ollut vaikeuksia
mutta jotka ovat selvinneet
neljän jalan, heiluvan hännän ja
lämpimän, kostean kirsun ansiosta*

SISÄLLYS

Johdanto	II
1 Daisy	17
2 Bentley	43
3 Cosmo.....	67
4 Dickens, Drummer ja Newton	85
5 Newton, osa kaksi.....	III
6 Bogart	127
7 Sasha.....	157
8 Franny ja Lucky.....	183
9 Newton, osa kolme.....	219
10 Dusty ja Callie.....	239
Loppusanat.....	259
Kiitokset	261
Kirjoittajan huomautus	267
Kirjoittajasta	269

JOHDANTO

Viimeksi kuluneiden kahdenkymmenenyhdeksän vuoden ajan olen työskennellyt eläinten onkologina. Hoidan siis syöpään sairastuneita eläimiä, ensi sijassa koiria ja kissoja, mutta silloin tällöin myös frettejä, kaneja, lintuja tai marsuja.

Minulta kysytään usein: ”Miten jaksat tehdä työtäsi?” Ihmiset ajattelevat, että eläinten syöpä on liian surullista kokopäivätyöksi. He yllättyvät kuullessaan minun sanovan, että koen paljon enemmän iloa kuin surua. Neuvon erilaisissa tapauksissa, annan kemoterapiaa, tarjoan sädehoitoa ja saatan jopa suositella leikkausta. Yritän antaa lemmikkien omistajille realistista toivoa, ehkä vielä yhden kesän tai muutaman vuoden laatu-aikaa. Ammatti on emotionaalisesti kuluttava, mutta samalla se myös antaa minulle voimaa.

Eläinlääkäriin potilaat eivät puhu meille sanoin, ja siksi eläinlääkärit käyttävät empatiaa – yhdessä laboratorionkokeiden kanssa – kun he selvittävät, mikä eläimiä vaivaa, ja auttaakseen niitä toipumaan. Eläimet osaavat tehdä

tunteensa tiettäväksi ilman sanojakin: ne heiluttavat häntään, antavat meille suudelmia tai ehkä murisevat ja paljastavat hampaansa. Kun saan ne tuntemaan olonsa paremmaksi, myös minun oloni muuttuu paremmaksi. Itse asiassa se saa minut tuntemaan iloa.

Lemmikit ovat hämmästyttäviä. Oikeastaan sana ”lemmikki” ei tunnu riittävältä kuvaamaan sitä erityistä osaa ja syvää sidettä, joka eläimellä on ihmisperheeseensä. Ne tarjoavat ehdotonta rakkautta kun maailma tuntuu karulta. Luotamme niihin ja jopa tukeudumme niihin.

Olen niin onnekas, että pääsen näkemään ihmisen ja eläimen siteen kaikkein syvimmissä muodoissaan. Tuo side on väkevämpi kuin raha, rotu tai ikä, eikä se tuomitse. Joskus suhde lemmikkiin saattaa olla ainoa tilanne, jossa ihminen kokee olevansa täysin hyväksytty ja rakastettu. Eläimen kanssa ei ole häpeää eikä syytä esittää mitään. Nelijalkaiset seuralaisemme hyväksyvät meidät sellaisina kuin olemme ja ymmärtävät paljon enemmän kuin yleensä ajattelemme.

Jotkut eivät kuitenkaan tunne tätä sidettä. Tai ehkä he eivät ymmärrä sitä. Tai kenties he eivät ole sallineet itsensä tuntea sitä. Tällaiset ei-eläin ihmiset sättivät omistautunutta lemmikinomistajaa ja kysyvät: ”Miten ihmeessä voit käyttää niin paljon rahaa koiran syövän hoitamiseen, kun voisit vain hankkia toisen koiran?” Surullista kyllä minulta on kysytty näin monta kertaa. Mutta eläin ihmiset ymmärtävät totuuden – lemmikkejämme ei voi korvata: ne eivät ole kodinkoneita. Ne ovat eläviä, hengittäviä,

viattomia olentoja, joilla on oma tehtävänsä elämässämme, *minun* elämässäni.

Eläinlääkärien maailmassa iloiset koirat ovat edelleen iloisia, kun ne diagnosoidaan. Ne purevat luitaan, haukkuvat postinkantajalle ja yrittävät hiipiä sohvalle vaikka niiden ei pitäisikään kavuta huonekaluille. Niiden ihmisperheellä sen sijaan on vaikeuksia käsitellä lemmikkinsä sairauden aiheuttamia tunteita.

Olen istunut monien perheiden kanssa neuvomassa heitä rakkaudessa ja surussa, joka heidän rakastetun eläimensä kuolevaisuudesta aiheutuu. Heidän lemmikkinsä eivät koskaan ymmärrä, miksi heidän ihmisensä on niin surullinen. Meille kerrotaan, että olemme erilaisia kuin eläimet – jotkut väittävät jopa, että olemme eläinten yläpuolella. Meillä on tietoisuus ja pystymme tuntemisen lisäksi myös ”ajattelemaan”. Ehkä voisimme kuitenkin ottaa vaarin joukossamme kulkevilta nelijalkaisilta. Kaikki kissat ja koirat elävät hetkessä, huolettomina. Ne eivät haaskaa nykyhetkeä huolehtimalla siitä, mitä tulevaisuudessa ehkä tapahtuu. Tai kauanko niillä on vielä elinaikaa. Me käytämme paljon aikaa jossitteluun hermoilemalla mahdollisista lopputulemista. Minä osaan hermoilla yhtä hyvin kuin kuka tahansa. Mutta milloin hermoileminen on todella auttanut meitä? En voi ainakaan väittää, että se olisi auttanut minua.

Niin paljon kuin tahtoisinkin jäljitellä eläinpotilaitteni kykyä elää hetkessä, joskus hetkeen on todella vaikea tarttua. Sanon tämän, kun minut tuodaan autolla syöpä-

sairaalaan. Se on suuri harmaa rakennus täpötäynnä lääkäreitä ja hoitajia ja muuta henkilökuntaa. En ole täällä töissä. Tänään olen potilas.

Juuri niin: olen eläinten onkologi, jolla on metastaatinen syöpä. Olen eläinten syöpälääkäri, jolla on omakin diagnoosi, jonka vuoksi olen tullut suureen harmaaseen rakennukseen. Nyt on minun vuoroni kokea se, minkä niin monet ovat joutuneet kokemaan: *S*-sana.

Inhoan sairauteni nimeä. Työskentelen syöpähoidon parissa joka päivä, mutta kun puhutaan omasta diagnoosistani, pystyn sanomaan vain ”*S*-sana”. Dysfunktiionaalistako? Ehkä. Mutta inhoan sanaa ”syöpä”. Se tuottaa ihmisissä välitöntä ahdistusta ja pelkoa, enkä minä ole poikkeus. Sairastuminen on tuntunut vyön alle osuneelta iskulta, jota en koskaan, koskaan osannut odottaa.

En ”ota vastuuta” kamppailusta. En ole pyytänyt sairauttani, mutta taistelen sitä vastaan kaikin voimin. Nyt, kun joudun itse kohtaamaan diagnoosin, astun taisteluun peräänantamattomana, täysillä. En pidä siitä, että tarvitsen apua, enkä ole hyvä pyytämään sitä. Tiedän kuitenkin, että tarvitsen sitä matkan varrella, samoin kuin perheeni. Kun lipsahdan pois mentaalisilta rataaksoiltani, olen pyytänyt, että ystäväni nostaisivat minut takaisin raiteille. Minun pitäisi olla äiti, joka esittää pojalleen kysymyksiä ennen tärkeitä kokeita koulussa. Äiti, joka ohjaa hänet läpi collegehakemusten tekemisen. Hoidot ovat kuitenkin tehneet minut sairaaksi, enkä pysty esittämään tuota osaa. Joutuuko hän pitämään

huolta minusta? Sääliikö hän minua? Häpeääkö hän minua?

Olen valmis mihin tahansa taisteluun kunhan minulla vain on toivoa. Jos saan murskaavia uutisia, tiedän ainakin, että liian vähäisessä ajassani maan päällä olen omalta osaltani yrittänyt tehdä siitä paremman paikan. Olen rakastanut lastani ja aviomiestäni koko sydämeistäni. Ja vaalin aina ystäviäni. Olen erittäin kiitollinen, että olen voinut työskennellä juuri sillä alalla kuin työskentelen. Olen vuosien varrella oppinut eläinpotilailtani hyvin paljon. Olen nauranut niiden omistajien kanssa, itkenyt niiden omistajien kanssa ja rakastanut sitä, että saan antaa perheille enemmän laatu-aikaa rakastettujen eläintensä kanssa. Nyt kuitenkin toivon, että saisin itse edes vähän lisää aikaa.

DAISY

On ollut stressaava äitiaamu. Aviomieheni Mike on lähtenyt jo paljon aiemmin. Onnekas mies. Minun osakseni jää lukiolaispoika, joka kaikkein viimeiseksi tahtoo nousta vuoteesta, ja koira, joka päätti kaivautua roskiin, jotka rakkaan poikani olisi pitänyt viedä ulos edellisenä iltana. Siivoan kiivaasti samalla kun huudan Peterille, että tämän täytyy valmistautua lähtemään kouluun ennen kuin hänet merkitään myöhästyneeksi – jälleen kerran. Ajan töihin puristaen ohjauspyörää rystyset valkoisina.

Lopulta pääsen töihin, hieman happamana, hieman stressaantuneena, mutta olen sentään päässyt perille. Kello 9:n kohdalle vastaanotolleni on merkitty uusi tapaus. Kun kello on 9:15, alan hermostua: missä potilas on? Minua inhottaa, kun aikataulu myöhästyy. Se stressaa minua, tai pikemminkin pitäisi sanoa, että minä *annan* sen stressata minua, koska myöhästynyt asiakas saattaa

saada minut myöhästymään aikataulusta koko loppupäiväksi. Juuri kun menen odotushuoneeseen tarkistamaan tilannetta, sisään astuu hymyilevä vaalea nainen kädet täynnä. Hän on hieman ruokkoamaton mutta iloinen ja työntää jotakin, mitä ensin luulen suuriksi metallikäärriksi. Hänellä on vaikeuksia saada vempale ovesta sisään. Kun katson uudestaan, näen, ettei se ole kärry vaan hänen yhdeksänvuotiaan tyttärensä Kathryn pyörätuoli. Turvavyöt pitävät tyttöä paikallaan. Talutushihnan päässä kiskoo läähättävä ja innokas yksitoistavuotias cockerspanieli, joka on pukeutunut siniseen prinsessan hameeseen kuin Elsa *Frozenista*.

Edellisellä viikolla prinsessa Elsan näköisellä Daisykoiralla oli diagnosoitu syöpä. Hänen perheensä, Johnsonit, oli huomannut cockerspanielin niskan alla kyhmyjä – laajentuneita imusolmukkeita. Hänen vakituinen eläinlääkäriinsä otti niistä koepaloja, ja laboratorion patologisesta tutkimuksesta ne palasivat pahanlaatuisina eli syöpänä. Rouva Johnson saapuu tapaamiseen kädessään biopsiaraportti, verikokeet, kopio Daisyn lääkäritiedoista ja rinnan röntgenkuvat. Tekee vaikutuksen, miten hän pitää kaiken tasapainossa työntäessään tytärtään ja pitäessään Daisyta talutushihnassa. Daisylla on lymfooma, koirien yleisin syöpä. Daisylla ei kuitenkaan tunnu olevan huolen häivää. Hän heiluttaa lyhyttä häntäänsä niin voimakkaasti, että koko takapää heiluu sen mukana. Kun astumme sisään, hän nuuskii pienen tutkimushuoneen nurkkia selvittääkseen, kuka siellä on ollut ennen häntä,

ja innokkaana löytämään koirankeksin palasen jostain nurkasta.

Nostan Daisyn pöydälle fyysistä tutkimusta varten. Minun täytyy myöntää, etten ole koskaan tehnyt lääkirintarkastusta kenellekään Elsaksi pukeutuneelle, etenkin sellaiselle Elsalle, joka yrittää nuolla kasvojani. Höpsö, suloinen koira. Tutkiessani cockerspanielia huomaan hänen kaikkien kymmenen perifeeraalisen imusolmukkeiden laajentuneen ja että hänellä on sydämessä pieni sivuääni. Daisyn tiedoista näkyy, että hänellä on ollut tämä sivuääni pennusta lähtien, mutta aiempi ultraäänitutkimus sydäimestä kertoo, ettei mitään rakenteellisia ongelmia ole. Onneksi sivuäänestä ei siis tarvitse huolehtia.

Nostan Daisyn takaisin lattialle. Hän on hieman painava ja toden totta täyttää hameensa. Käyn rouva Johnsoinin kanssa läpi sairausprosessin ja monia eri hoitovaihtoehtoja. Kemoterapia on paras tapa hoitaa tällaista syöpää. Emme pysty parantamaan sairautta, mutta tyypillisesti kemoterapia saa sairauden remissioon ja antaa Daisylle laadukasta elämää suunnilleen vuodeksi. Tämän koiran tapauksessa remissio tarkoittaa, että kaikki hänen imusolmukkeensa palaisivat normaaleiksi. Vaikka pystyisimme hankkiutumaan eroon syövän kaikista kliinisistä todisteista, lopulta syöpäsolut muuttuvat vastustuskykyisiksi lääkkeille, ja sitten lymfooma palaa. Hoito vaatii säännöllisiä käyntejä eläinlääkärissä, mikä voi olla kallista. Tarastelemme kolmea erilaista hoitoprotokollaa. Ne kaikki

eroavat sen mukaan, montako hoitoa tarvitaan, millainen ennuste on ja mitä ne maksavat. Prednisoni on steroidipilleri, joka voi auttaa hidastamaan lymfooman etenemistä pariiksi kuukaudeksi. Sitä suositellaan voimakkaasti niille lemmikinomistajille, jotka päättävät olla valitsematta kemoterapiaa. En yritä koskaan tuomita tai arvailla, päättääkö perhe hoitaa lemmikkiään kemoterapialla. Päätöksessä täytyy ottaa huomioon paljon: lemmikinomistajan aikataulujen joustavuus, kokeiden ja lääkkeiden hinta, perheen sietokyky sivuvaikutuksia kohtaan. Ihmisten lääketieteessä lääkäri useimmiten tarjoaa meille vain yhden hoitopolun, jota sitten seuraamme sokeasti. Eläinlääketieteessä hoito on paljon enemmän henkilökohtainen valinta.

”Jos Daisy voi hyvin, olisiko okei jättää muutama hoito väliin?” kysyy rouva Johnson otsa kurtussa. Näen, miten hänen päässään raksuttaa.

”Se ei ole ihanteellista”, kerron. ”Jokaisen eteen tulee vastuksia – loma, lumimyrsky – mikä on ymmärrettävää, ja sellaista sattuu meille kaikille. Mutta jotta syöpä pysyisi aisoissa, on paras yrittää pysyä aikataulussa mahdollisimman hyvin.”

”Ehkä minun pitäisi hieman järjestellä ajankäyttöäni”, hän sanoo lattiaan katsoen. ”Joskus meidän täytyy mennä muutamaksi viikoksi lastensairaalaan.”

”Tämä ei ole helppo”, sanon yrittäen vakuuttaa häntä. ”Tässä on paljon tehtävää. Sopeudumme aikatauluunne niin hyvin kuin pystymme.”

Olisi ymmärrettävää, jos Johnsonin perhe rajaisi hoidon prednisoniin. Heillä on paljon tehtävää: heidän on pidettävä huolta Kathysta, adoptoidusta tyttärestään, jolla on erityistarpeita. Hän ei pysty puhumaan mutta käyttää viittomakieltä. Perhe ruokkii tytärtään mahaltekulla, putkella, joka menee suoraan hänen vatsaansa, koska hän ei pysty syömään suun kautta. Kathy katsoo minua tiukasti tummilla silmillään, sitten umpimielisesti pois kun katson häneen. Hän vilkaisee takaisin leveästi hymyillen, ja se valaisee hänen kauniit kasvonsa. Ajatella, että aamuliikenne ja myöhästyminen oli stressannut minua.

*

Kun minulle kerrottiin diagnoosistani ensimmäistä kertaa, minusta tuntui kuin joku olisi vetänyt maton altani. Minusta tuntuu siltä edelleen, ja se on tyhjä, kammottava tunne. Kelaan tuota päivää päässäni yhä uudelleen.

Kello oli 19, ja oli heinäkuun kolmas. Klinikalla oli ollut pitkä, kiireinen päivä, eikä minulla ollut aikaa vaihtaa vaatteita tullessani kotiin, joten minulla oli edelleen laivastonsininen mekko, jossa oli vetoketju selässä ja valkoisia koirankarvoja helmassa. Valmistauduimme isännöimään seitsemäätoista aikuista ja kahdeksaa lasta seuraavan päivän suuressa itsenäisyyspäivän juhlassa, ja olin kasannut jääkaappiin kypsentämättömiä hampurilaispihvejä ja hotdogeja.

Elämän ja kuoleman risteyksessä

Nelikymppinen eläinlääkäri **Renee Alsarra**f on työskennellyt yli kymmenen vuotta pieneläinten syöpäklinikalla, ja hän on monesti tukenut koirien omistajia heidän surussaan. Kun Alsarra saa kuulla sairastavansa itsekin syöpää, hän saa tilanteessa tukea paitsi läheisiltään myös hoitamiltaan koirilta, jotka elävät sairaudestaan ja rankoista hoidoistaan huolimatta hetkessä joka ikinen päivä.

Muistelmakirjassaan Alsarra kertoo sairauden kohtaamisesta ja elämästään työpaikallaan eläinklinikalla ja perheensä parissa. Mukaan mahtuu lukuisia koskettavia ja inspiroivia tarinoita hänen lemmikkipotilaistaan.

Elämän oppitunteja koirilta ja ihmisiltä on täynnä viisautta, huumoria ja tunnetta, ja se tarjoaa erilaisen näkökulman syövän sairastamiseen. Se kuvaa myös ikivanhaa sidettä koirien ja ihmisten välillä sekä sitä, kuinka koirat antavat omistajilleen ehdotonta rakkautta, uskollisuutta ja kumppanuutta hyvinä ja huonoina päivinä.

ISBN 978-952-376-885-7

kl 99.1

www.bazarkustannus.fi

